

We Lwowie, dnia 7. października 1909.

Aleg 795]

Sprawozdanie

Komisji gminnej o wniosku posła Tymoteusza Starucha w sprawie odszkodowania gmin za czynności poruczonego zakresu działania i przedsięwzięcia środków, aby funkcyje te poza ustawowy zakres nie były rozszerzane.

Wysoki Sejmie!

Sprawa t. z. przekazanego zakresu działania gmin od lat przeszło 35 nie schodzi z porządku dziennego Wysokiego Sejmu, a w szczególności w ostatnich latach uchwalone zostały czterokrotne rezolucyje, wzywające c. k. Rząd do określenia granic poruczonego zakresu działania i wynagrodzenia gmin ze Skarbu Państwa za sprawowanie czynności tego poruczonego zakresu działania.

Rezolucyje te uchwalono na podstawie sprawozdań: komisji gminnej o wniosku p. Bojki z d. 5 lutego 1896 L. s. 1511 (Al. 226)—komisji prawniczej o wniosku p. Małachowskiego z 7. lutego 1898 L. 1778 (Al. 251), komisji gminnej o petycyi rad powiatowych z 27. czerwca 1902 L. 178 (Al. 158), wreszcie komisji gminnej o wniosku p. Brunickiego z 20. października 1904 L. 1463 (Al. 101).

Ostatnie dwie rezolucyje uchwalili Wysoki Sejm mimo wyrażonego oświadczenia obecnego na posiedzeniu p. Komisarza rządowego, iż zdaniem c. k. Ministerstwa, ustalenie granic poruczonego zakresu działania nie da się przeprowadzić i że wynagrodzenie gminie z powyższego tytułu nie należy się, albowiem zała-

twienie spraw w mowie będących nie leży wyłącznie w interesie administracji państwowej, ale raczej i przeważnie w interesie samej ludności.

Obecnie mamy przed sobą wniosek p. Starucha, który domaga się, aby: 1) c. k. Rząd przedłożył Radzie Państwa ustawę normującą wynagrodzenie dla gmin za pełnienie obowiązków poruczonego zakresu działania, oraz 2) w drodze rozporządzenia pouczył do jakich taksatywnie mających się wyszczególnić funkcji poruczonego zakresu działania gminy są obowiązane, nadto władzom politycznym zabronił dowolnego rozszerzania tych funkcji poza ustawą ustanowione wypadki.

Jest rzeczą zbyt dobrze znaną, że gminy obciążone są wykonaniem całego szeregu czynności, które nie dotyczą bezpośrednio interesu gminy.

Ustawa gminna z r. 1866 wspomina o tych czynnościach tylko ogólnikowo w §. 28. jako obowiązku do współdziałania w sprawach publicznej administracji. Natomiast główny nacisk kładzie ustawa w §. 27. na sprawy należące do własnego zakresu, wymieniając je poniekąd przykładowo od litery b do n.

Ten sposób przedstawienia rzeczy można łatwo tem wytłumaczyć, iż w chwili powstania ustawy, wymagano znacznie mniej współdziałania gminy w sprawach publicznej administracji. Od tego czasu minęło lat 43. Stosunki się zmieniły a przybył cały szereg spraw, których wykonanie zabiera organom gminy nie tylko wiele czasu, ale nadto naraża gminę na znaczne wydatki pieniężne.

Wydatki te gmina pokrywa dodatkami do podatków, wstawianymi corocznie w budżet gminy.

Przeglądając te budżety przychodzi się do przekonania, że im gmina jest mniejszą i uboższą, tem większą stosunkowo cyfrę stanowią ciężary wynikłe z poruczonego zakresu działania. Nie podobna określić wszystkich czynności, które gminy spełniają z powyższego tytułu. Wystarczy tylko wspomnieć, że między innymi należą tu: klasyfikacja i spis koni, prowadzenie ewidencji w księgach oprawnych, które gminy same kupują dla różnych celów wojskowych, sporządzanie spisów obowiązanych do stawienia się do służby wojskowej i opłacenie kosztów komisji za sprawdzenie tychże spisów.

Wykazy do sądów przysięgłych, kwaterunki wojskowe, dostarczanie podwód, doręczanie pism dla stron od starostwa w sprawach administracyjnych, podatkowych i t. p.

Już powyższe choć pobieżne zestawienie powinno wystarczyć, aby wykazać jak mylnie jest zapatrywanie c. k. Rządu, który w swej odpowiedzi danej przez usta p. komisarza rządowego oświadczył, iż sprawy należące do poruczonego zakresu działania leżą przeważnie w interesie samej ludności. Te też komisya gminna żadną miarą nie może podzielać powyższego zapatrywania i twierdzi, że istnieje cały szereg spraw, które gmina załatwia, a które z interesem gminy nie mają nic wspólnego; że załatwienie tych czynności następuje nieraz z zaniedbaniem własnych spraw, zmuszając gminę do wydatków pieniężnych, że czynności powyższe powinny być jasno określone i że z tego tytułu należy się gminie całkiem słusznemu wynagrodzeniu.

Natomiast nie może komisya zalecać, aby każda czynność poruczonego zakresu działania była specjalnie wymienioną i by od każdej takiej czynności wymierzona była osobna taksa. Sprawa ta bowiem natrafiłaby na znaczne trudności, a usuwanie się gminy od spełnienia niektórych czynności nie objętych ogólnym wykazem, nie byłoby zdaniem komisji dla gminy korzystne. Rząd musiałby

bowiem wówczas wykonywać owe funkcje przez swoje organa, a na tem ucierpiałaby stanowczo ludność opłacająca podatki.

Wobec powyższych okoliczności komisya gminna wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby w jak najkrótszym czasie w drodze konstytucyjnej przeprowadził ustawę, określającą dokładnie granice poruczonego zakresu działania gmin i normującą wynagrodzenie gmin za sprawowanie czynności tego poruczonego zakresu działania.

Przewodniczący:

Bojko w. r.

Sprawozdawca:

A. Brunicki w. r.

